

## RODINNÁ MEDIACE V PORTUGALSKU

### Dobrovolná účast a podmínka schválení dohody soudem nebo matričním úředníkem

V Portugalsku je mediace dobrovolná. Strany rodinného sporu týkajícího se dětí nebo manželství mohou po vzájemné dohodě využít veřejnou nebo soukromou rodinnou mediaci. Rovněž soud může strany odkázat na mediaci, nemůže jim však mediaci uložit bez jejich souhlasu.

K rodinné mediaci lze přistoupit před zahájením řízení u soudu nebo u matričního úřadu (*Conservatória do Registo Civil*) nebo poté v průběhu řízení.

**Dohoda týkající se rodinných věcí musí být každopádně schválena soudem nebo matrikářem, aby se stala vykonatelnou.** Mediačních sezení se mohou účastnit také zástupci stran (pokud byli ustanoveni) a v praxi tak někdy činí. Obecné zásady pro mediaci jsou stanoveny zákonem č. 29/2013 ze dne 19. dubna 2013.

### Mediace v soudním řízení

Přistoupí-li strany k **rodinné mediaci před podáním žaloby** a je-li dosaženo dohody, měly by **požádat jimi zvolený matriční úřad o schválení dohody**. Tyto dohody se mohou vztahovat na záležitosti týkající se manželů (např. rozvod, vyživovací povinnosti mezi manželi, bydlení rodiny, používání příjmení bývalého manžela) nebo záležitosti týkající se dětí (např. dohoda o rodičovské zodpovědnosti připojená k dohodě o rozvodu nebo dohoda o výživném pro dospělé potomky). Před schválením matričním úřadem vydá státní zastupitelství (*Ministério Público*) k dohodě své stanovisko, pokud se tato dohoda týká rodičovské zodpovědnosti za nezletilé děti.

Jestliže se rodinná mediace uskuteční před podáním žaloby soudem a **je-li jejím jediným účelem dohoda o rodičovské zodpovědnosti za nezletilé děti** (bez připojené dohody o rozvodu nebo rozluce), musí strany požádat příslušný soud o schválení dohody.

**Pokud se rodinná mediace uskuteční během probíhajícího soudního řízení**, postupuje se takto:

V soudním řízení o rodičovské zodpovědnosti (např. péče, styk s dítětem, výživné na nezletilé děti) existuje zvláštní technické jednání a fáze mediace. Jestliže strany poté, co byly soudcem předvolány k jednání, nedospějí k dohodě, odloží soudce jednání o dva až tři měsíce a odkáže strany na jeden z těchto alternativních mechanismů: mediace, pokud strany s postoupením k mediaci souhlasí nebo o něj požádají; nebo zvláštní technické jednání, které vedou technické podpůrné služby soudu. Po uplynutí doby odkladu je jednání obnoveno, a je-li jedním z výše uvedených způsobů dosaženo dohody, soudce dohodu posoudí a schválí. Nebylo-li dohody dosaženo, nařídí soud projednání věci.

Ve všech občanskoprávních sporech, včetně sporů týkajících se manželů (např. rozvod a rozluka, vyživovací povinnosti mezi manželi a bývalými manželi, přiznání nároku na rodinné obydlí, pokud neexistuje počáteční dohoda), článek 273 občanského soudního řádu (*Código de Processo Civil*) soudem zpravidla umožňuje řízení přerušit a postoupit věc k mediaci, nevznesou-li strany proti tomuto postoupení námitku.

Podle čl. 272 odst. 4 občanského soudního řádu mohou i strany po vzájemné dohodě požádat o přerušeni řízení po dobu tří měsíců a během této doby přikročit k mediaci z vlastního podnětu.

**Je-li dosaženo dohody** prostřednictvím mediace během probíhajícího řízení ve výše popsaných věcech, musí strany **požádat soud, aby dohodu schválil**.

Spory týkající se rodinných záležitostí, které spadají do pravomoci matričního úřadu, musí být předloženy s předchozím souhlasem obou stran, v opačném případě spadají do pravomoci soudů. Z tohoto důvodu může být vhodné využít před zahájením řízení mediaci z podnětu stran. Podle čl. 14 odst. 3 legislativního nařízení (*decreto-lei*) č. 272/2001 ze dne 13. října 2001 by měl matriční úředník po zahájení řízení na matričním úřadu manžele žádající o rozvod informovat o existenci mediačních služeb. Toto ustanovení stranám umožňuje, aby během rozvodového řízení na základě vzájemné dohody probíhajícího u matričního úřadu využily mediaci k usmíření manželů nebo posouzení dohody týkající se rodičovské zodpovědnosti, která je připojena k dohodě o rozvodu, pokud státní zastupitelství podalo návrh za tímto účelem.

### Volba veřejného nebo soukromého mediátora, doba trvání a náklady mediace

V souladu s čl. 272 odst. 4 občanského soudního řádu může rodinná mediace v zásadě **trvat nejvýše tři měsíce**. Pouze ve výjimečných a řádně odůvodněných případech může mediace tuto lhůtu překročit.

Jestliže se strany rozhodnou pro **soukromou mediaci**, musí uhradit odměnu mediátora. Tato částka, pravidla a harmonogram mediace jsou stanoveny v protokolu o průběhu mediace, který strany a mediátor podepíší na začátku mediace. Ministerstvo spravedlnosti vede [seznam](#) veřejných a soukromých mediátorů, z něhož si strany mohou vybrat soukromého mediátora.

Za účelem využití **veřejné mediace** by se strany měly obrátit na **kancelář pro alternativní řešení sporů** (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) při Generálním ředitelství pro politiku spravedlnosti (*Direcção Geral da Política de Justiça – DG PJ*) a požádat o předmediační jednání. Sezení lze objednat telefonicky (+351 808 26 2000), e-mailem nebo prostřednictvím **on-line formuláře**. Během předběžného jednání v rámci veřejné mediace je mezi stranami a mediátorem podepsán protokol o průběhu mediace. Je stanovena lhůta, naplánována sezení a objasněna procesní pravidla.

Náklady na veřejnou rodinnou mediaci činí u každé strany 50 EUR bez ohledu na počet naplánovaných sezení. Tento poplatek ve výši 50 EUR hradí každá ze stran na začátku veřejné mediace. Odměny mediátorů, kteří působí v rámci veřejného systému, strany nehradí. Tyto odměny hradí Generální ředitelství pro politiku spravedlnosti podle zákonem stanovené sazby.

Sezení v rámci veřejné mediace se mohou konat v prostorách Generálního ředitelství pro politiku spravedlnosti nebo v prostorách, jež jsou dispozici v obci, v níž mají strany bydliště.

V případě veřejné mediace si mohou strany zvolit mediátora ze seznamu vybraných veřejných mediátorů. Pokud tak neučiní, ustanoví kancelář pro alternativní řešení sporů v rámci Generálního ředitelství pro politiku spravedlnosti jednoho z mediátorů uvedených na seznamu veřejných mediátorů na základě pořadí, přičemž se zohlední blízkost k místu bydliště stran. K tomuto ustanovení obvykle dochází elektronickou cestou.

Mají-li strany nárok na **právní pomoc**, může tato pomoc zahrnovat i náklady mediace.

### Přeshraniční mediace a společná mediace

V případě **přeshraničního sporu**, který znemožňuje osobní setkání, se mediace může uskutečnit prostřednictvím videokonference.

V Portugalsku mohou **mediátoři z jiných členských států** požádat o zařazení na seznam rodinných mediátorů, který sestavuje Ministerstvo spravedlnosti (a který zahrnuje veřejné i soukromé mediátory), a mohou být také voleni ze seznamu veřejných rodinných mediátorů (na základě veřejného výběrového řízení). V obou případech se uplatní stejné podmínky, jaké se vztahují na portugalské mediátory.

V Portugalsku **je přípustná společná mediace** v systému veřejné i soukromé mediace. Společná mediace se může uskutečnit na základě volby stran nebo na návrh mediátora, pokud se domnívá, že je to v daném případě nejvhodnější způsob.

#### **Užitečné odkazy / platné právní předpisy**

Na internetových stránkách DGPJ jsou dostupné tyto odkazy:

vnitrostátní právní předpisy týkající se mediace: [zákon č. 29/2013 ze dne 19. dubna 2013 \(zákon o mediaci\)](#),

[seznam veřejných a soukromých rodinných mediátorů](#),

obecné informace o rodinné mediaci.

O rodinnou mediaci lze požádat telefonicky na čísle + 351 808262000 nebo prostřednictvím [on-line formuláře](#).

Informace o nákladech na veřejnou mediaci získáte na této adrese:

[Pedir mediação familiar | Justiça.gov.pt \(justica.gov.pt\)](#)

Ceny soukromé mediace se mohou od cen uvedených pro veřejnou mediaci lišit.

#### **Závěrečná poznámka**

**Informace uvedené v tomto informativním přehledu jsou obecné povahy, nejsou vyčerpávající a pro kontaktní místo, Evropskou justiční síť pro občanské a obchodní věci, soudy či jiné osoby nejsou závazné. Vždy je třeba prostudovat platné právní předpisy.**

Poslední aktualizace: 20/12/2023

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.